

The Role of Soft Power in India's Foreign Policy: a Case Study of Narendra Modi Administration

Mohammadreza Dehshiri

ministry of foreign affairs, mohammadreza_dehshiri@yahoo.com

Soha Norouzi

School of International Relations, ministry of foreign affairs,

sohanorouzi34@gmail.com

Abstract

In recent years soft power has become an important tool for governments to achieve their foreign policy goals. India- a country with rich sources of soft power- has made great efforts to use this capacity to achieve its foreign policy goals. Among Indian leaders Narendra Modi has paid considerable attention to the capacity of soft power in Indian foreign policy. The current study with a descriptive-analytical method seeks to find the reasons why Narendra Modi has paid substantial attention to India's soft power capacity. According to the research findings, the most important reasons for Modi's special attention to soft power can be classified as follows: at the national level, 1. better condition of communication technology and social media in India in comparison to the past and using this capacity to improve public diplomacy, 2. unfavorable situation of infrastructures in India and making efforts to attract foreign investment in this field and 3. promoting the tourism industry in the country. At the regional level, reducing regional competitors influence such as China in South Asia. At the international level, promoting India's global image as a nuclear power and an emerging power, thus reducing concerns about its growing military capability.

Keywords: *India, soft power, diplomacy, foreign policy, Narendra Modi*

جایگاه قدرت نرم در سیاست خارجی هند: مطالعه موردی دوره نخست‌وزیری نارندرا مودی^۱

محمد رضا دهشیری

عضو هیئت علمی دانشکده روابط بین الملل وزارت امور خارجه، تهران، ایران
Mohammadreza_dehshiri@yahoo.com

سها نوروزی

نویسنده مسئول، کارشناسی ارشد مطالعات شبه قاره هند sohanorouzi34@gmail.com

چکیده

در سال‌های اخیر قدرت نرم به ابزاری مهم برای دولت‌ها جهت دستیابی به اهداف سیاست خارجی تبدیل شده‌است. کشور هند نیز با توجه به منابع غنی قدرت نرم، تلاش‌های زیادی به‌منظور استفاده از این ظرفیت جهت نیل به اهداف سیاست خارجی خود کرده‌است. در میان رهبران هند «نارندرا مودی»^۲ توجه ویژه‌ای به ظرفیت قدرت نرم در سیاست خارجی هند نشان داده‌است. این پژوهش با روش توصیفی - تحلیلی در پی پاسخ‌گویی به این پرسش است که «چرا نارندرا مودی توجه ویژه‌ای به ظرفیت قدرت نرم هند داشته‌است؟». براساس یافته‌های پژوهش، مهم‌ترین دلایل توجه ویژه مودی به قدرت نرم در سطح فروملی، وضعیت بهتر فناوری ارتباطات و شبکه‌های اجتماعی در هند نسبت به گذشته و استفاده از این ظرفیت جهت بهبود دیپلماسی عمومی کشور، وضعیت نامطلوب زیرساخت‌ها در هند و تلاش جهت جذب سرمایه‌گذاری خارجی در این حوزه و ارتقای صنعت گردشگری؛ در سطح منطقه‌ای، تمرکز رقبای منطقه‌ای مانند چین بر قدرت نرم و جلوگیری از نفوذ نرم چین در منطقه جنوب آسیا و در سطح جهانی، ارتقای تصویر جهانی هند به‌عنوان کشوری هسته‌ای و قدرتی نوظهور و کاهش نگرانی‌ها در مورد گسترش روزافزون توان نظامی این کشور است.

واژه‌های کلیدی: هند، قدرت نرم، دیپلماسی، سیاست خارجی، نارندرا مودی

تاریخ دریافت: ۹۹/۰۹/۰۲ تاریخ بازبینی: ۹۹/۱۱/۲۹ تاریخ پذیرش: ۹۹/۱۲/۲۰

فصلنامه روابط خارجی، سال ۱۲، شماره ۴، زمستان ۱۳۹۹، صص ۵۸۱-۶۱۲

۱. این یک مقاله دسترسی آزاد تحت مجوز/ CC BY-NC-ND (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>) است.

مقدمه

در سال‌های اخیر پیشرفت‌های اقتصادی و دستاوردهای نظامی هند بسیار مورد توجه بوده‌است، اما از طرف دیگر این کشور توانسته‌است در زمینه قدرت نرم نیز موفقیت‌های زیادی کسب کند. رهبران هند به‌خوبی به این موضوع پی برده‌اند که با کمک گرفتن از منابع و ابزار قدرت نرم می‌توانند اهداف سیاست خارجی کشور را با هزینه کمتر تأمین کنند. آنها نیک می‌دانند دستاوردهای نظامی و قدرت سخت به‌تنهایی نمی‌تواند هند را به‌عنوان قدرتی نوظهور به جهان معرفی کند. استفاده از ظرفیت‌های قدرت نرم مانند محبوبیت روزافزون «یوگا» در سراسر جهان، محبوبیت «بالیوود»، جذابیت ادیان و مذاهب هند، میراث عدم خشونت «ماهاتما گاندی» و دیپلماسی عمومی فعال دولت فعلی هند به رهبری نارندرا مودی به‌روشنی نشان می‌دهد که این کشور در مسیر درستی برای استفاده بهینه از توانمندی‌هایش قرار گرفته‌است.

از زمان استقلال هند در سال ۱۹۴۷ تا به امروز، رهبران هند براساس شرایط منطقه‌ای و جهانی و درجهت تأمین منافع ملی رویکردهای متفاوتی در سیاست خارجی کشور اتخاذ کرده‌اند؛ بررسی سیاست خارجی هند از زمان استقلال تا به حال نشان داده‌است نارندرا مودی توجه ویژه‌ای به رویکرد قدرت نرم در سیاست خارجی داشته‌است. این پژوهش با روش توصیفی - تحلیلی در پی پاسخ به این پرسش است که چرا نارندرا مودی توجه ویژه‌ای به ظرفیت قدرت نرم در سیاست خارجی هند داشته‌است. براساس فرضیه این پژوهش، مهم‌ترین دلایل ارتقای جایگاه قدرت نرم در سیاست خارجی هند در دوره نخست‌وزیری نارندرا مودی

در سطح فروملی، وضعیت بهتر فناوری ارتباطات در هند نسبت به گذشته و استفاده از این ظرفیت جهت بهبود دیپلماسی عمومی کشور، وضعیت نامطلوب زیرساخت‌ها در هند و تلاش جهت جذب سرمایه‌گذاری خارجی در این حوزه و ارتقای صنعت گردشگری؛ در سطح منطقه‌ای، تمرکز رقابتی منطقه‌ای مانند چین بر قدرت نرم و جلوگیری از نفوذ نرم چین در منطقه جنوب آسیا و در سطح جهانی، ارتقای تصویر جهانی هند به‌عنوان کشوری هسته‌ای و قدرتی نوظهور و کاهش نگرانی‌ها در مورد گسترش روزافزون توان نظامی این کشور است.

از آنجایی که هند به‌طور بی‌سابقه‌ای در حال افزایش قدرت و توان نظامی خود است و یکی از بزرگ‌ترین واردکنندگان تسلیحات نظامی در جهان به‌شمار می‌رود، حفظ تصویری محبوب و قابل قبول از کشور بسیار حائز اهمیت است. هند برای احاطه کامل بر منطقه اقیانوس هند و تأکید بر برتری خود در جنوب آسیا (که هر دو مورد پیش‌نیاز به چالش کشیدن سلطه چین در آسیا هستند)، باید منابع قدرت خود را به نحوی توسعه بدهد که تهدیدی برای همسایگان نگرانش به‌شمار نرود؛ این همان جایی است که قدرت نرم به‌کار می‌آید. مودی با دقت بین توسعه نظامی کشور و اطمینان دادن به کشورهای منطقه تعادل ایجاد می‌کند، او با سفر به کشورهای منطقه و دیدار با سران آن کشورها به آنها اطمینان می‌دهد که ظهور هند به‌عنوان قدرتی جدید، صلح‌آمیز است و هند همواره هژمونی خیرخواه در منطقه خواهد بود.

۱. پیشینه پژوهش

بررسی کتاب‌ها و مقالات مختلف در زمینه قدرت نرم و سیاست خارجی هند نشان می‌دهد که کمتر منبعی به بررسی جایگاه قدرت نرم در سیاست خارجی هند در زمان نخست‌وزیری نارندرا مودی پرداخته است.

در کتاب قدرت نرم هند: استراتژی جدید در سیاست خارجی^۱ نوشته «پاتریک کویگل»^۲ (۲۰۱۷)، نویسنده سعی کرده است از منظر روابط بین‌الملل،

1. India's Soft Power: A New Foreign Policy Strategy

2. Patryk Kugiel

تجزیه و تحلیل جامعی از قدرت نرم هند به دست بدهد. در این کتاب نویسنده تغییرات سیاست خارجی هند در دو دهه گذشته را دنبال کرده است تا نشان دهد که چگونه استراتژی قدرت نرم، ابزارهای قدرت نرم و نهادها جایگاه برجسته‌ای در امور خارجی هند پیدا کرده است. «دایا کیسان توسو»^۱ (۲۰۱۳) در کتاب ارتباط با قدرت نرم هند: از بودا تا بالیوود^۲ معتقد است که هند در سال‌های اخیر به‌عنوان قدرتی اقتصادی و سیاسی ظهور کرده است. با وجود این، تأثیر فرهنگی این کشور در خارج از هند در گفتمان‌های دانشگاهی مورد بررسی و تحلیل کافی قرار نگرفته است. این کتاب تلاشی در جهت پر کردن شکاف موجود در گفتمان مذکور و از منظر ارتباطی/رسانه‌ای می‌باشد.

در مقاله «هند: ابر قدرت بعدی؟ قدرت نرم هند: از ظرفیت تا واقعیت»^۳ نوشته «نیکلاس بلارل»^۴ (۲۰۱۲)، نویسنده بر این اعتقاد است که در طول دهه گذشته، بسیاری از محققان و تحلیل‌گران، ظهور هند به‌عنوان بازیگری اصلی در عرصه جهانی را تنها با نگاه به شاخصه‌های مادی مانند رشد اقتصادی، گسترش نیروی نظامی و افزایش جمعیت ارزیابی کرده‌اند و بنابراین تلاش‌های دهلی‌نو جهت ارتقای قدرت نرم با استفاده از جذابیت فرهنگی، ارزش‌ها و سیاست‌های کشور نادیده گرفته شده است. از نظر نگارنده اگر هند امروزه به‌عنوان قدرتی بزرگ شناخته می‌شود، این مهم نه تنها از طریق تجارت و سیاست، بلکه از طریق توانایی کشور برای به اشتراک گذاشتن فرهنگش با دنیا از طریق غذا، موسیقی، فناوری و بالیوود حاصل شده است. در مقاله «هند به‌عنوان قدرت نرم»^۵، «ششی تارور»^۶ (۲۰۰۸)، هند را قدرتی نو ظهور می‌داند؛ چراکه معتقد است هند در زمینه‌های نظامی، اقتصادی و قدرت نرم قابلیت‌های فراوانی دارد. او استدلال

1. Daya Kishan Thussu

2. Communicating India's Soft Power: Buddha to Bollywood

3. India: the next superpower?: India's soft power: from potential to reality?

4. Nicolas Blarel

5. India as a Soft Power

6. Shashi Tharoor

می‌کند که دموکراسی پویا در هند، رسانه‌های آزاد، قوه قضائیه مستقل و سازمان‌های غیردولتی فعال، مردم را از سراسر جهان جذب هند می‌کند. درنهایت نوذر شفيعی و مهرداد پهلوانی (۱۳۹۰) در مقاله «بررسی قدرت هوشمند هند» بر این باورند که دهلی‌نو در مسیر تبدیل قدرت سخت و نرم به قدرت هوشمند گام‌های مؤثری برداشته و همین امر به هند این امکان را داده‌است تا به‌عنوان قدرتی نوظهور در عرصه بین‌المللی نقش مهمی ایفا کند. این موضوع از آن جهت اهمیت دارد که تا قبل از قرن بیست و یکم، هند به‌عنوان کشوری سنتی قلمداد می‌شد که چشم‌انداز روشنی برای بروز تحولات جدی و مثبت از آن انتظار نمی‌رفت، اما اکنون این کشور به یکی از قدرت‌های بزرگ تأثیرگذار در عرصه بین‌المللی تبدیل شده‌است.

۲. چهارچوب و مدل مفهومی

در تحلیل و ارزیابی مباحث مرتبط با «قدرت»، دو رهیافت از یکدیگر قابل تفکیک است: رهیافت سنتی و رهیافت نوین. در رهیافت سنتی، قدرت به معنی کنترل بر رفتار است؛ قدرت «آ» بر «ب» تا جایی است که بتواند «ب» را مجبور به کاری کند که در غیر آن صورت انجام نمی‌داد. در این رویکرد که باید آن را روی اول سکه قدرت دانست، تحلیل قدرت پس از ارزیابی و سنجش عناصر مادی نظیر جمعیت، سرزمین، رفاه مادی و نیروی نظامی میسر می‌شود. چنین ارزیابی از قدرت بر آموزه‌های مکتب واقع‌گرایی مبتنا دارد که اتکای خود را در تحلیل قدرت بر بُعد اجبار و عوامل مادی، خصوصاً قدرت نظامی می‌گذارد (شیخ الاسلامی و نوری، ۱۳۹۶، ص. ۵۴).

به تدریج از اواخر قرت بیستم، رویکرد «قدرت رابطه‌ای»^۱ رهیافت قبلی را با چالش مواجه کرد. قدرت رابطه‌ای به‌عنوان نوعی علیت توضیح داده می‌شود که در آن رفتار بازیگر «الف» موجب تغییر در رفتار بازیگر «ب» می‌شود. تغییر رویکرد از مفهوم قدرت، به‌عنوان منابع مادی، به قدرت به‌عنوان نوعی رابطه، موجب تحول در تحلیل‌های قدرت شد. در این شیوه برخی محققان معتقدند که قدرت را باید

رابطه بالقوه و بالفعل میان عوامل دانست و نه دارایی آنان (قربانی شیخ‌نشین و دیگران، ۱۳۹۰، ص. ۱۲۹).

قدرت سخت که مبتنی بر رهیافت سنتی است، می‌تواند بر مبنای پاداش و یا تهدید باشد، اما گاهی اوقات می‌توان نتایج مورد نظر را بدون تهدید یا پاداش به دست آورد. راه غیرمستقیم رسیدن به نتایج دلخواه را «روی دوم سکه قدرت» می‌نامند. به‌طور مثال، اگر ارزش‌های کشوری برای دیگران قابل‌تحسین باشد و دیگران در آرزوی دست پیدا کردن به سطح رفاه و آزاداندیشی آن باشند، دست یافتن به نتایج مورد نظر در امور سیاسی جهان راحت‌تر خواهد بود. مهم این است که برای ایجاد تغییر در رفتار دیگران به‌غیر از تهدید به استفاده از نیروی نظامی یا تحریم اقتصادی، جذب کردن دیگران را نیز در دستور کار سیاست‌های جهانی قرار داد (نای، ۱۳۸۷/۲۰۰۴، ص. ۴۳).

قدرت متقاعدکننده نرم، درست به‌اندازه قدرت مرسوم سخت مهم است. اگر قدرت دولتی در نگاه دیگران مشروع جلوه داده شود، برای رسیدن به خواسته‌هایش با ممانعت کمتری روبه‌رو خواهد شد. اگر فرهنگ و ایدئولوژی دولتی گیرا باشد، دیگران بیشتر از آن تبعیت خواهند کرد. اگر آن دولت بتواند هنجارهای بین‌المللی را با جامعه خویش هماهنگ و سازگار کند، احتمالاً کمتر مجبور به تغییر می‌شود. اگر دولتی بتواند از نهادهایی حمایت کند که سبب می‌شوند، دولت‌های دیگر برای محدود کردن یا جهت‌دهی فعالیت‌های خود به شیوه‌هایی که دولت برتر علاقه‌مند است، به آنها ارجاع دهند، چشم‌پوشی از به‌کارگیری مخارج گزاف قدرت سخت یا قهرآمیز ممکن می‌شود (نای، ۱۳۸۲/۱۹۹۰، ص. ۳۷۶).

قدرت نرم هر کشور تا حد زیادی ریشه در سه منبع بنیادین دارد: فرهنگ (زمانی که برای دیگران نیز جذاب باشد)، ارزش‌های سیاسی (چنانچه خود به آنها وفادار باشد) و سیاست خارجی (چنانچه دیگران آن را دارای مشروعیت بدانند و مرجعیت اخلاقی آن را نیز بپذیرند) (نای، ۱۳۹۲/۲۰۱۱، ص. ۱۲۳).

۲-۱. فرهنگ

هریک از جذابیت‌های فرهنگی از سوی کشورها در صورتی که دارای جذابیت منطقه‌ای و بین‌المللی باشند، می‌توانند در فضایی گفتمانی توجه دیگران را به خود جلب کنند. وارد شدن دیگران به فضای گفتمانی جذاب مبتنی بر فرهنگ یک کشور، آن کشور را به فضایی رویایی برای رسیدن به اهداف خود بدون توسل به زور و خشونت و صرفاً با توسل به اغواگری و ایجاد جذابیت‌های فرهنگی تبدیل می‌کند. غنای فرهنگی در این زمینه بسیار مهم است. واضح است که فرهنگ‌های منسوخ و به فراموشی سپرده شده جایی در این کارزار ندارند و فرهنگ‌هایی موفق و مورد توجه هستند که علاوه بر زنده و پویا بودن، دارای عناصری قابل توجه از جذابیت بوده و دیگران را به خود می‌خوانند. این جذابیت‌ها را می‌توان در خلق انواع مختلفی از آثار هنری (موسیقی، شعر، نقاشی، معماری و سینما)، علمی (جایگاه و موفقیت‌های علمی و موقعیت دانشمندان) و تمدنی (ایجاد گفتمان فرهنگی مبتنی بر سنت‌ها و آداب و رسوم جذاب پیشینیان) مشاهده کرد. مثلاً در حوزه فرهنگ به عقیده نای اول اینکه تمام بخش‌های یک فرهنگ ملی را نمی‌توان به قدرت نرم تبدیل کرد، بلکه آن بخش‌هایی از فرهنگ که برای دیگران جذاب است جزء منابع قدرت نرم محسوب می‌شود. دوم اینکه فرهنگ‌های محلی و ناحیه‌ای چندان قابل تبدیل به قدرت نرم نیستند. مهم‌ترین کارکرد قدرت نرم را در حوزه فرهنگ می‌توان مشاهده نمود؛ چراکه در این حوزه تولید جذابیت به منظور اقتناع‌سازی و تأثیرگذاری فرهنگی صورت می‌گیرد و دیگر بخش‌ها را تحت تأثیر و نفوذ خود قرار می‌دهد (فتاحی اردکانی و دیگران، ۱۳۹۷، صص. ۱۴۰-۱۴۱).

۲-۲. ارزش‌های سیاسی

ارزش‌های بنیادین دومین منبع قدرت نرم از دیدگاه نای هستند که دولت‌ها آنها را به‌عنوان معیار رفتار خود پذیرفته‌اند. این ارزش‌ها در رفتار داخلی (مانند قبول دموکراسی)، در نهادهای بین‌المللی (مانند همکاری با دیگران) و در سیاست خارجی (مانند پیشبرد صلح و حقوق بشر) ترجیحات دیگران را عمیقاً تحت تأثیر قرار می‌دهد. دولت‌ها می‌توانند با معرفی خود به‌عنوان دولتی نمونه و تأثیرگذار بر

کشورهای دیگر آنها را جذب یا دفع کنند (هادیان و احدی، ۱۳۸۸، ص. ۱۰۴).

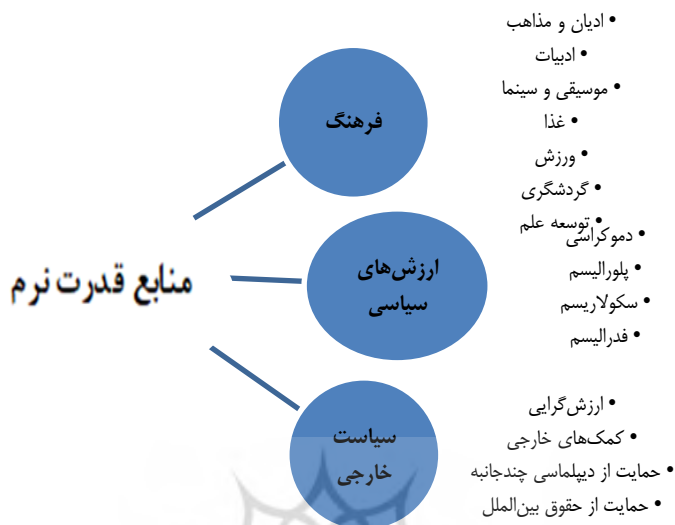
۲-۳. سیاست خارجی

سیاست خارجی دولت‌ها می‌تواند قدرت نرم را تقویت یا تضعیف کند. سیاست خارجی که متکبرانه و بی‌توجه به آرای دیگران و یا پیرو روشی تنگ‌نظرانه و یا مزدورانه باشد، می‌تواند در کاهش قدرت نرم مؤثر باشد (نای، ۱۳۸۷/۲۰۰۴، صص. ۵۵-۵۶). کشورها می‌توانند چهره‌ای محبوب، متشخص و مشروع را به جهانپان عرضه کنند و یا برعکس چهره‌ای غیرقابل قبول، غیرمتشخص و نامشروع را از خود به نمایش بگذارند. این موارد به عملکرد کارگزاران سیاست خارجی بستگی زیادی دارد. به عقیده نای زمانی سیاست خارجی می‌تواند به‌عنوان منبع قدرت نرم شناخته شود که جامعه بین‌المللی آن را مشروع، قانونی و مطابق هنجارهای پذیرفته شده بین‌المللی بداند و مرجعیت اخلاقی آن را بپذیرند. هرچه مشروعیت سیاسی کشوری در اذهان و افکار عمومی جهان افزایش یابد، میزان همکاری‌های بین‌المللی به تناسب توسعه خواهد یافت (فتاحی اردکانی و دیگران، ۱۳۹۷، ص. ۱۴۲).

یکی دیگر از مؤلفه‌های قدرت نرم هر کشور در جهان امروز، توان اقتصادی است. در واقع هر کشوری که بتواند الگوی اقتصادی مناسبی را اتخاذ نماید و رفاه و پویایی اقتصادی کشور خویش را به نمایش بگذارد، یکی از مهم‌ترین ابزارهای قدرت نرم را داراست (داداندیش و احدی، ۱۳۹۰، ص. ۱۵۵).

جوامع دیاسپورا نیز می‌توانند با توجه به نفوذی که در کشور مقیم دارند، نقش عمده‌ای در گسترش قدرت نرم یک کشور داشته باشند. دیاسپورا شاید برای کشوری مانند ایالات متحده آمریکا چندان مهم نباشد، ولی برای کشورهای دیگر مانند هند و چین موضوعی اساسی است. در دنیای جهانی شده و به‌هم‌پیوسته، جوامع دیاسپورا به‌طور فزاینده به بازیگران مهمی در روابط بین‌الملل تبدیل شده‌اند و به همین دلیل بُعد جدیدی به قدرت نرم هر کشوری اضافه کرده‌اند. بسته به نفوذ اقتصادی و سیاسی در مراکز قدرت جهانی، دیاسپورا می‌تواند وسیله‌ای استراتژیک و حیاتی و کانالی ارتباطی برای دستیابی بیشتر به اهداف و

دستاوردهای سیاست خارجی باشد (Thussu, 2013, p.73).

شکل ۱. منابع و ابزار قدرت نرم در یک نگاه

۳. منابع قدرت نرم هند

بحث در مورد قدرت نرم هند در این پژوهش براساس دسته‌بندی «جوزف نای» از منابع قدرت نرم انجام گرفته‌است. این دسته‌بندی شامل فرهنگ، ارزش‌های سیاسی و سیاست خارجی هند است؛ اگرچه به نظر می‌رسد اشاره به دو عنصر دیگر در این زمینه مناسب است. مورد اول دیاسپورا می‌باشد که ممکن است درباره‌ی کشور آمریکا اهمیت چندانی نداشته باشد، ولی در ارتباط با هند موضوعی اساسی است. مورد دوم پتانسیل اقتصادی است که اگرچه از نظر نای می‌تواند یکی از عناصر قدرت سخت نیز باشد، به شدت بر تصویر و پرستیژ یک کشور تأثیر می‌گذارد و مبنای بسیاری از فعالیت‌های قدرت نرم است. این پنج عامل در مجموع تصویر کامل‌تری از جذابیت هند به دست می‌دهد.

۳-۱. فرهنگ

فرهنگ آشکارترین و مهم‌ترین دارایی قدرت نرم هند است. در واقع از زمان اسکندر مقدونی هند به دلیل جذابیتش مقصد بسیاری از مهاجمان، مسافران، تجار،

مهاجران و پناهندگان مذهبی، سیاحان و در نهایت قدرت‌های استعمارگر بوده‌است. تأثیر فرهنگ هند بر بسیاری از کشورهای آسیایی به‌وضوح پیداست و از طرف دیگر این فرهنگ تا اندازه‌ی زیادی تصور خیال‌پردازانه‌ی غرب از شرق به‌عنوان سرزمین عجیب و غریبی از معنویت، حکمت و ثروت را شکل داده‌است. هند نه‌تنها سرزمینی باستانی است (سرزمین یکی از قدیمی‌ترین تمدن‌های بشری و محل تولد هندوئیسم و بودیسم)، بلکه سرزمین پیشرفت‌های مدرن نیز بوده‌است. کشوری مجهز به فرهنگ جذاب پاپ؛ از سینما تا موسیقی، غذا و هنر که چیزهای زیادی برای ارائه به دنیا دارد (Kugiel, 2017, p. 66).

مهم‌ترین دارایی‌های فرهنگی هند شامل موارد زیر است:

۳-۱-۱. ادیان و مذاهب

هند که سرزمین مقدس خدایان نیز نامیده می‌شود، محل تولد ادیان بزرگی در جهان است: هندوئیسم، بودیسم، جینیسم^۱ و سیکیسم^۲. مسیحیت قبل از رسیدن به رم به هند رسیده‌است؛ اسلام نیز در هند مانند شکوفه‌ای به گل نشست. فرهنگ هند تمام این مذاهب را جذب کرده که این امر به غنای فرهنگی هند افزوده و نمونه‌ی بارز «اتحاد در تنوع» است (Gupta, 2008, p.63).

۳-۱-۲. یوگا

یکی از مهم‌ترین نشانه‌های به‌رسمیت شناختن قدرت نرم هند، تأیید روز جهانی یوگا توسط سازمان ملل متحد در سال ۲۰۱۴ بود که هر ساله در ۲۱ ژوئن توسط بسیاری از مردم در سراسر دنیا گرامی داشته می‌شود. در سطح بین‌المللی حدود ۱۲۵ میلیون نفر یوگا انجام می‌دهند (Mahapatra, 2016, pp. 4-5).

۳-۱-۳. ادبیات

بعد دیگری از اعتبار جهانی هند را می‌توان در آثار ادبی به چاپ رسیده‌ی نخبگان

1. Jainism
2. Sikhism

هندی دید. نویسندگان هندی یا هندی‌الاصل مانند «ویکرام ست»،^۱ «آرونداتی روی»^۲ و «آمیتاو گوش»^۳ از طریق نوشتن داستان‌هایشان به زبان انگلیسی باعث شدند ادبیات هندی حضور گسترده‌ای در سطح جهانی داشته باشد که این موضوع خود به جذابیت قدرت نرم هند افزوده است (Thussu, 2013, p. 130).

۳-۱-۴. بالیوود

بالیوود قطعاً شناخته‌شده‌ترین برند هند می‌باشد. صنعت فیلم‌سازی هند بدون شک یکی از برجسته‌ترین جنبه‌های فرهنگ مدرن هند است و تعداد فیلم‌هایی که سالانه تولید می‌کند از هالیوود نیز بیشتر است. این فیلم‌ها در سراسر جهان حتی در کشورهایی که روابط خوبی با هند ندارند مانند پاکستان، مخاطبان بی‌شماری دارند؛ این فیلم‌ها باعث شده تا مردم پاکستان دیدگاه مثبتی نسبت به هند داشته باشند (Walker, 2008, p. 26).

۳-۱-۵. غذا

یکی دیگر از دلایل جذابیت هند، علاقه‌رو به رشد دنیا به غذاهای هندی است. نقش نفوذ فرهنگی بین بریتانیا و هند که زمانی تحت استعمار آن کشور قرار داشت به صورت طعنه‌آمیزی تغییر کرده؛ به طوری که امروزه یکی از غذاهای ملی بریتانیا به عنوان «کاری مرغ»^۴ شناخته می‌شود! (Kugiel, 2017, p. 72)

۳-۱-۶. لباس و پوشاک

طراحی لباس و مد در هند از پتانسیل قدرت نرم فوق‌العاده‌ای برخوردار است. هند به دلیل تنوع رنگ و برند در حوزه لباس و پوشاک می‌تواند نسبت به دیگر کشورها برتری داشته باشد (Paul, 2014, p. 158).

-
1. Vikram Seth
 2. Arundhati Roy
 3. Amitav Ghosh
 4. chicken curry

۳-۱-۲. ورزش

کریکت ثابت کرده است که می تواند ابزار قدرتمندی برای قدرت نرم هند باشد. «دیپلماسی کریکت» اثرات قابل توجهی در کاهش تنش بین هند و پاکستان داشته است؛ دیدار نخست وزیران وقت پاکستان و هند، «یوسف رضا گیلانی»^۱ و «مانموهان سینگ»^۲ در جریان بازی نیمه نهایی جام جهانی کریکت در سال ۲۰۱۱ در هند، از سرگیری مذاکرات دیپلماتیک در سطح بالا بین دهلی نو و اسلام آباد را پس از حملات سال ۲۰۰۸ بمبئی به همراه داشت (Blarel, 2012, p. 30).

از دیگر ابزار قدرت نرم هند در حوزه فرهنگ می توان به موسیقی، رقص های محلی، مجسمه سازی، نقاشی، معماری، گردشگری و نقش علم در توسعه علم و فناوری اشاره کرد.

۳-۲. ارزش های سیاسی

دولت هند بر اساس ارزش هایی پایه گذاری شده است که این ارزش ها برای قدرت نرم این کشور بسیار اساسی به شمار می روند؛ یعنی، دموکراسی، پلورالیسم، سکولاریسم و فدرالیسم.

قانون اساسی سال ۱۹۴۹، حکومت هند را یک جمهوری دموکراتیک و فدرال معرفی نمود و در اصلاحیه های بعدی، سکولاریسم نیز جزء خصوصیات این جمهوری اعلان شد. بنابراین دموکراسی، سکولاریسم و فدرالیسم سه مشخصه مهم قانون اساسی هند می باشد. اصولی که هر کدام به نوبه خود وسیله ای برای حفظ وحدت و یکپارچگی جامعه متنوع هند بوده است (درویش پور، ۱۳۹۴، ص. ۱۰۹).

۳-۳. سیاست خارجی

از نظر جوزف نای سیاست خارجی یک کشور زمانی می تواند به عنوان منبع قدرت نرم محسوب شود که از نظر دیگران مشروع و مبتنی بر اصول اخلاقی باشد (Nye,

1. Yousuf Raza Gilani

2. Manmohan Singh

(2011, p.84). عناصری که در زمینه سیاست خارجی به قدرت نرم هند کمک کرده‌است، شامل: اتخاذ سیاست‌های ارزش‌گرا، حمایت از دیپلماسی چندجانبه و حقوق بین‌الملل، مشارکت در مأموریت‌های صلح سازمان ملل و کمک‌های خارجی می‌باشد.

هند بیشترین تلفات (۱۶۴ نفر از ۶۵۹۳ پرسنل) را در بین کشورهای که نیروهای خود را به مأموریت حفظ صلح سازمان ملل اعزام کرده‌اند، متحمل شده است (Krishnan, 2019).

کمک‌های خارجی هند نیز از سال ۲۰۰۰ به بعد به صورت هدفمند دنبال شد. اخیراً دولت هند برای سال مالی ۲۰۲۱-۲۲ مبلغ ۹۲۳ میلیون دلار جهت کمک‌های توسعه‌ای به کشورهای همسایه، کشورهای آفریقایی و کشورهای آمریکای لاتین اختصاص داده‌است. بوتان با دریافت ۳۹۰ میلیون دلار بیشترین کمک را دریافت خواهد کرد و مبلغ ۱۳ میلیون دلار نیز به پروژه بندر چابهار ایران تخصیص داده شده‌است (PTI, 2021).

از آنجا که چهره بین‌المللی هند طی دهه گذشته بهبود یافته‌است، این کشور ابزارهای جدیدی را نیز برای ارائه سیاست خود به جهان ایجاد کرده‌است. در سال ۲۰۰۶، بخشی اختصاصی با نام بخش دیپلماسی عمومی (PDD)^۱ در وزارت امور خارجه جهت مدیریت و ترویج تصویری مثبت از هند به جهان خارج ایجاد شد. این بخش سه هدف عمده را دنبال می‌کند: به‌طور جدی به دنبال مخاطبان جدید در هند، غرب و جهان در حال توسعه است؛ سعی در جلب مشارکت عموم مردم در مسائل مربوط به روابط خارجی دارد؛ در تلاش برای استفاده از رسانه‌های جدید به‌جای روش‌های سنتی برای دستیابی به مخاطبان هدف است (Hall, 2012, pp. 1090-1096).

۳-۴. دیاسپورای هند به‌عنوان یک دارایی استراتژیک

ارزش دیاسپورا به‌عنوان یک ابزار قدرت نرم نه تنها در تعداد و توزیع این جامعه بزرگ، بلکه بیشتر در موقعیت‌ها، نقش‌ها و اعتبار آنها در کشورهای محل

زندگی‌شان است (Kugiel, 2017, p. 85).

یکی از مزایای ناملموس ولی بسیار مهم جامعه بزرگ دیاسپورای هند، «دیپلماسی دیاسپورا» می‌باشد. شاید بتوان گفت که یکی از موفق‌ترین نقش‌های دیاسپورای هند، تضمین به نتیجه رسیدن توافق هسته‌ای هند و آمریکا در سال ۲۰۰۸ بود. هرچه تعداد بیشتری از هندیان در خارج از کشور، نقش‌های مهمی در عرصه سیاسی و اقتصادی داشته باشند، نه تنها احتمال سرمایه‌گذاری آنها در هند بیشتر می‌شود، بلکه بیش از پیش می‌توانند از منافع کشورشان در خارج از هند دفاع کنند. دو نمونه خوب «آنتونیو کاستا»^۱، نخست وزیر پرتغال و «لئو وارادکار»^۲، نخست‌وزیر ایرلند، می‌باشد که هر دو هندی‌الاصل و متعلق به دیاسپورای هند هستند. آنها نخست‌وزیران دو کشور با اقتصاد قوی هستند و می‌توانند به راحتی با هند تجارت کنند. پرتغال پیش از این در زمینه‌های علوم و فناوری، فضا، تجارت، سرمایه‌گذاری و جلوگیری از مالیات مضاعف یادداشت تفاهم‌هایی را با هند امضا کرده است. علاوه بر این، دو کشور توافق کردند صندوق علمی مشترکی به ارزش چهار میلیون یورو ایجاد کنند و در پروژه‌های تحقیقاتی علمی همکاری کنند. در مورد ایرلند و کشورهایمانند هلند که جمعیت هندیان بانفوذ در آنجا زیاد است، احتمال اینکه این کشورها هند را در زمینه عضویت دائم در شورای امنیت سازمان ملل و گروه تأمین‌کنندگان هسته‌ای^۳ حمایت کنند، بسیار زیاد است. این احتمال حتی با فشار دیاسپورای هند بیشتر نیز خواهد شد. هند همچنین می‌تواند به منظور دستیابی به اهداف امنیتی، دفاعی و فضایی خود از دیاسپورای خود در آمریکای شمالی بهره‌برد. در حال حاضر گروه‌هایی مانند «کمیته اقدامات سیاسی آمریکا و هند»^۴، «دوستان هند»^۵، «بنیاد کانادا - هند»^۶ و «شورای تجارت کانادا - هند»^۷

-
1. Antonio Costa
 2. Leo Varadkar
 3. the Nuclear Suppliers Group (NSG)
 4. the United States India Political Action Committee (USINPAC)
 5. Friends of India
 6. Canada India Foundation (CIF)
 7. Canada India Business Council (CIBC)

به‌طور جدی به‌دنبال منافع هند هستند. به‌عنوان مثال در تصویب بودجه دفاعی آمریکا در ژوئن ۲۰۱۷، «امی برا»^۱ نماینده هندی - آمریکایی مجلس در اصلاحیه خود بر همکاری دفاعی پیشرفته‌تر بین آمریکا و هند تأکید زیادی کرد. آن اصلاحیه شامل مهلتی ۱۸۰ روزه برای آمریکا جهت توسعه استراتژی دفاعی خود با هند بود. در کانادا «بنیاد کانادا - هند» و «شورای تجارت کانادا - هند» که از روابط بین دو کشور هند و کانادا حمایت می‌کنند، طرفدار توافق تجارت آزاد بین دو کشور هستند (Challagalla, 2017).

جامعه دیاسپورا نه تنها منبع قدرت نرم است، بلکه عامل آن نیز می‌باشد؛ بدین صورت که منابع دیگر قدرت نرم را در سطح جهان منتشر می‌کند. این جامعه با استفاده از منابع دیگر قدرت نرم از جمله فرهنگ، ایورودا^۲، بالیوود، غذاهای هندی، دانش، معنویت و غیره مردم را در سراسر جهان جذب می‌کند (Kumari, 2016, p. 6).

جدول ۱. جمعیت دیاسپورای هند در برخی کشورها

کشور	مجموع جمعیت
آمریکا	۴,۴۶۰,۰۰۰
بریتانیا	۱,۸۲۵,۰۰۰
عربستان سعودی	۲,۸۱۴,۵۶۸
امارات متحده عربی	۳,۱۰۴,۵۸۶
مالزی	۲,۹۸۷,۹۵۰

منبع: (وبسایت وزارت امور هندیان خارج از کشور www.mea.gov.in)

۳-۵. پتانسیل اقتصادی

در حالی که قدرت اقتصادی یک کشور معمولاً به‌عنوان دارایی مادی و از منابع قدرت سخت به‌شمار می‌رود ولی الگوی توسعه اقتصادی یک کشور تا جایی که دستاوردهای آن برای دیگران جذاب باشد، می‌تواند به‌عنوان منبع قدرت نرم تعبیر شود. موفقیت‌های اخیر جهانی شرکت‌های فناوری اطلاعات هند مانند

1. Ami Bera

2. Ayurveda: طب سنتی هند

«فناوری‌های اینفوسیس»^۱ و «ویپرو»^۲، دستاوردهای شرکت‌های چندملیتی مانند «گروه تاتا»^۳ و «گروه اعتماد»^۴ و شهرت جهانی مؤسسه مدیریت هند (IIMs)^۵ و مؤسسه فناوری هند (IITs)^۶ به توسعه تصویر جدیدی از هند به‌عنوان بنگاهی اقتصادی کمک کرده‌است (Blarel, 2012, p. 30).

اخیراً صندوق بین‌المللی پول با وجود اینکه گسترش مجدد بیماری کووید تهدیدی برای بهبود اقتصاد کشور است، تخمین رشد اقتصادی هند برای سال مالی ۲۰۲۲ را از ۱۱,۵ درصد (ژانویه ۲۰۲۱) به ۱۲,۵ درصد افزایش داد. براساس پیش‌بینی صندوق بین‌المللی پول، هند در بین اقتصادهای بزرگ سریع‌ترین رشد را خواهد داشت و تنها کشوری است که بهبودی دو رقمی پس از همه‌گیری ویروس کرونا در سال ۲۰۲۰ ثبت خواهد کرد (Suneja, 2021).

۴. جایگاه قدرت نرم در سیاست خارجی نارندرا مودی

در این بخش به چگونگی استفاده نارندرا مودی از منابع و ابزار قدرت نرم جهت تحقق اهداف سیاست خارجی پرداخته خواهد شد.

۴-۱. دیپلماسی بودا^۷

بودیسم در مرکز تلاش‌های هند در منطقه شرق و جنوب شرق آسیا برای ایجاد روابط مستحکم‌تر با کشورهای منطقه، ترویج گردشگری مذهبی و تحکیم رهبری معنوی هند در منطقه بوده‌است. مودی قصد دارد با احیای میراث هند به‌عنوان زادگاه بودیسم، دیپلماسی بودا را به دیپلماسی اقتصادی و سیاسی متصل کند. همان‌طور که از ارزش دموکراسی به‌عنوان پیوند هویتی بین هند و کشورهای غربی یاد می‌شود، بودیسم نیز نقطه اشتراک هند و بسیاری کشورهای آسیایی است. این

-
1. Infosys Technologies
 2. Wipro
 3. Tata Group
 4. the Reliance Group
 5. Indian Institute of Technology
 6. Indian Institute of Technology
 7. Buddha diplomacy

مسئله متناسب با ایده ترویج ارزش‌های آسیایی در مقابل جهانی‌شدن مدل لیبرال غربی است (Kugiel, 2017, p. 164). او در سخنرانی‌اش در روز «بودا پورنیمما دیواس»^۱ در سال ۲۰۱۵ گفت: «گفته می‌شود قرن بیست و یکم قرن آسیا خواهد بود؛ هیچ اختلاف نظری در این مورد وجود ندارد» و سپس این‌طور ادامه داد که: «بدون بودا این قرن نمی‌تواند قرن آسیا باشد» (Aurora, 2015).

استفاده از دیپلماسی بودا به‌عنوان ابزار قدرت نرم، تأثیرات مثبتی در پیشبرد اهداف سیاست خارجی هند داشته‌است، در ادامه به چند مورد اشاره می‌شود:

دیپلماسی بودا در سریلانکا (نزدیکی سریلانکا و چین باعث نگرانی هند شده بود) منجر به کاهش اختلافات دو کشور و تقویت روابط دو جانبه شد. او همچنین در سال ۲۰۱۴ مرکز فرهنگی جافنا^۲ که با بودجه هند تأسیس شده بود را افتتاح کرد و از معبد «ماهابودی کلمبو»^۳ نیز دیدار کرد. به‌طرز مشابه، مودی در کره جنوبی نهال درخت مقدس بودی را کاشت که قبل از سفرش به آنجا ارسال شده بود. پس از این سفر روابط اقتصادی دو کشور بسیار نزدیک شد و حجم بالایی از سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی جهت کمک به بهبود زیرساخت‌ها و ایجاد شهرهای هوشمند^۴ از کره جنوبی به هند سرازیر شد. همچنین مودی توانست شرکت‌های کره‌ای را جهت سرمایه‌گذاری در بخش تولیدی کشور برای ارتقای ابتکار «در هند بساز»^۵، عمیق‌تر شدن همکاری‌های دفاعی و تقویت انتقال فناوری بین دو کشور متقاعد کند (Lahiri, 2017, p. 40). در مغولستان با جمعیتی عمدتاً بودایی و در همسایگی چین، هند سعی دارد با نفوذ فرهنگی از طریق دیپلماسی بودا، به‌جای چین منبع الهام فرهنگی مغولستان باشد. در دیدار تاریخی مودی به‌عنوان اولین نخست‌وزیر هند که از آن کشور دیدار کرده، مجدداً بر پیوندهای دو کشور در ارتباط با بودیسم که از هند به مغولستان رفته، تأکید شد (de Silva,

1. buddha purnima diwas: فستیوال بزرگداشت بودا

2. Jaffna Cultural Cente

3. Colombo's Mahabodhi Temple

4. smart cities

5. Make in India

(2015). در این میان سفر مودی به چین اهمیت بیشتری داشت. مودی قبل از رفتن به پکن، برای بازدید از «معبد غاز وحشی»^۱ به شهر شیان رفت که محل تولد رئیس‌جمهور چین، «شی جینپینگ»^۲ است (Aneja, 2015). در این سفر جذب سرمایه‌گذاری مستقیم چین برای هند و یافتن روش‌هایی جهت ایجاد توازن برای پر کردن شکاف پرداخت که به نفع چین بود، برای مودی مهم به‌شمار می‌آمد. در این سفر ۲۴ توافق‌نامه در زمینه‌های تجاری، امور کنسولی، امور علمی مانند همکاری در تحقیقات فضایی، خواهرخواندگی شهرها و تأسیس یک مدرسه یوگا در شهر کونمینگ^۳ به امضای دو طرف رسید (de Silva, 2015).

هدف دهلی نو در استفاده از بودیسم تلاش در جهت کاهش تأثیر قدرت نرم چین در آسیا و به‌خصوص منطقه شبه‌قاره است. وزارت امور خارجه چین به‌دنبال بالا بردن نقش بودیسم به‌عنوان ابزار سیاست خارجی است. گفته می‌شود پکن که از مزیت بزرگ‌ترین جمعیت بودایی در جهان برخوردار است، در حال گذار از رنسانسی بودایی تحت ریاست جمهوری شی جینپینگ بوده است (Pethiyagoda, 2015).

به‌طور کلی دولت مودی به‌دلیل دو هدف کلیدی به دیپلماسی بودا در سیاست خارجی اهمیت می‌دهد: یکی هدف استراتژیک که مقابله با قدرت نرم چین است و یکی هدف اقتصادی که ارتقای گردشگری مذهبی^۴ در هند است. تصور می‌شود بودیسم در موازنه مجدد پویایی‌های قدرت در منطقه شرق و جنوب شرق آسیا، جایی که هر دو کشور چین و هند به‌دنبال تأثیرات ژئوپلیتیکی هستند، ابزاری اساسی به‌شمار می‌آید. از این‌رو در حالی که چین در جهت ساخت و نگهداری از معابد بودایی در میانمار، کامبوج و تایلند قدم‌هایی برمی‌دارد، استراتژی مودی این است که در سفر به شرق و جنوب شرق آسیا از معابد بودایی در آن کشورها دیدن کند و نهال درخت مقدس بودی را به آن کشورها تقدیم کند.

-
1. Wild Goose Pagoda
 2. President Xi Jinping
 3. Kunming
 4. religious tourism

هرچند درباره رقابت اقتصادی بین دو کشور، بودیسم می‌تواند رابطه دوجانبه را تقویت کند و یا به هند کمک کند از طریق حمایت از کشورهای شرق آسیا اهرم فشاری به دست آورد. درباره توریسم مذهبی، هند گزینه صدور ویزا در مقصد^۱ را برای گردشگرانی که با هدف گردشگری مذهبی وارد کشور می‌شوند، مورد توجه قرار داد. وزارت گردشگری و فرهنگ هند نیز با همکاری بانک جهانی برنامه‌ای در جهت توسعه یک مسیر گردشگری بودایی داشته‌است (Lahiri, 2017, p. 41).

۴-۲. دیپلماسی یوگا^۲

در سطح بین‌المللی حدود ۱۲۵ میلیون نفر یوگا کار می‌کنند. در سال ۲۰۱۶ در دبی صد هزار نفر در روز جهانی یوگا به رهبری استاد یوگای هندی، «بابا رامدو»^۳ شرکت کردند که باعث ثبت رکوردی در کتاب گینس شد. در سال‌های اخیر تلاش‌هایی در جهت کشف کاربردهای یوگا در ایجاد صلح در شرایط جنگ و درگیری صورت گرفته‌است. یوگا می‌تواند نقش مؤثری در برقراری صلح در اختلافات داشته باشد. استاد معروف یوگا «سری سری راوی شانکار»^۴ و مؤسس «بنیاد هنر زندگی»^۵ از مدافعان سرسخت کاربرد یوگا برای تحقق صلح و آشتی بین طرف‌های متخاصم در شرایط جنگ و درگیری در جهان است. بنیاد او برای ارتقای صلح و هارمونی به کشورهایی مانند عراق، ساحل عاج، کامرون و سریلانکا که درگیر جنگ بوده‌اند سفر کرده‌است (Mahapatra, 2016 p. 4-5). این مسئله بر ارتقای تصویر هند در سطح جهان بسیار تأثیرگذار است.

مجمع عمومی سازمان ملل متحد در دسامبر سال ۲۰۱۴ و در پی درخواست و لابی‌های نارندرا مودی، ۲۱ ژوئن را به‌عنوان روز جهانی یوگا نام‌گذاری کرد. این قدم کوچک، ولی جالب نشان دیگری درباره گسترش قدرت نرم هند تحت نخست‌وزیری مودی بود. او در سخنرانی خود در مجمع عمومی سازمان ملل در

1. issuing visa-on-arrival
2. Yoga Diplomacy
3. Baba Ramdev
4. Sri Sri Ravi Shankar
5. Art of Living Foundation

سپتامبر ۲۰۱۴، از این سازمان خواست تا از ارتقای یوگا در سراسر جهان حمایت کند (Mohan C., 2014).

با تلاش وزارت امور خارجه هند، پیشنهاد مودی به سرعت از حمایت ۱۷۵ اسپانسر در مجمع عمومی سازمان ملل برای تصویب قطعنامه جهت نام‌گذاری ۲۱ ژوئن به نام روز جهانی یوگا برخوردار شد. قطعنامه در کمتر از صد روز پس از ارائه درخواست، با سرعت و در میان تحسین همگان به تصویب رسید. از این طریق، هند پیوندهای ویژه خود با یوگا را مستحکم‌تر کرد و آن را به سکویی بین‌المللی برای تبلیغ ارزش‌های هندی تبدیل کرد (Kugiel, 2017, pp. 164-165).

به‌طور کلی یوگا در جهت ارتقای تصویر هند در دنیا و کاهش نگرانی‌های ناشی از افزایش روزافزون قدرت سخت هند، جایگاه مهمی در سیاست خارجی این کشور دارد. یوگا می‌تواند نقطه مقابل مفهوم «خیزش صلح‌آمیز» چین باشد. هند یکی از بزرگ‌ترین واردکنندگان سلاح در جهان است به‌خصوص از کشورهای فرانسه، ایالات متحده آمریکا، اسرائیل و روسیه. بلندپروازی‌های مودی برای توسعه یک صنعت دفاعی داخلی و کارآمد اشاره به قدرت نظامی رو به رشد هند دارد. برای کسب حمایت جهانی به‌منظور رسیدن به این هدف و حفظ جایگاه یک هژمون منطقه‌ای قدرتمند، ضروری است تصویر بین‌المللی هند، تصویری مثبت باشد و تا حد زیادی به‌عنوان متحدی صلح‌جو، معنوی، غیرتهدیدکننده و خیرخواه منطقه تلقی شود. درحقیقت نخست‌وزیر استرالیا، «تونی ابوت»^۱، در سال ۲۰۱۴ با فروش اورانیوم به هند موافقت کرد و دلیل آن را موقعیت غیرتهدیدآمیز هند در عرصه بین‌المللی و عقیده وی مبنی بر سابقه خوب هند در مورد عدم اشاعه سلاح هسته‌ای خواند (Lahiri, 2017, p. 42).

در اقدامی جالب و تناقض‌آمیز در روز جهانی یوگا، علاوه بر رژه‌ای دیدنی در دهلی‌نو، تمام نیروهای مسلح هند باید این روز را جشن بگیرند و یوگا تمرین کنند. در این روز و در مرتفع‌ترین میدان نبرد جهان در سیاجن گلاسیر^۲ به‌رغم

1. Tony Abbot

2. Siachen Glacier

دمای زیر صفر درجه، سربازان یوگا انجام می دهند و به عنوان بخشی از ابتکار «یوگا در سراسر اقیانوس‌ها» اعضای نیروی دریایی هند از آب‌های مدیترانه گرفته تا دریای چین جنوبی جلسات یوگا دارند. شرکت نیروهای مسلح در روز جهانی یوگا حرکتی هوشمندانه بود؛ چراکه ارتش هند را به عنوان ارتشی صلح‌جو که به دنبال تجاوز نیست به دنیا نشان می‌داد؛ تصویری کاملاً متضاد با تصویر فعلی ارتش چین. این کار باعث افزایش حسن نیت بین‌المللی نسبت به هند شد (Lahiri, 2017, pp. 41-42).

۳-۴. بالیوود

سه روز قبل از ورود مودی به شهر شیان چین در سال ۲۰۱۵، ستاره بالیوود، «عامر خان»^۱ برای تبلیغ فیلم خود به نام «پی‌کی»^۲ برای اولین بار به چین سفر کرد. فیلم قبلی او به نام «سه احمق»^۳ در بین جوانان چینی با استقبال خوبی روبه‌رو شده بود. زمان ورود به چین حاکی از این بود که او قصد داشت عموم مردم چین را برای بازدید مودی آماده کند و تا حدی اطمینان حاصل کند که نخست‌وزیر استقبال گرمی خواهد داشت. علاوه بر این جهت تقویت پیوندهای فرهنگی دو کشور فیلمی در مورد زندگی «شوان زنگ»^۴ به‌طور مشترک توسط گروه «اروس»^۵ هند و گروه فیلم چین^۶ تولید شد؛ مودی تفاهم‌نامه تولید این فیلم را که ستارگان هر دو کشور در آن نقش می‌آفریدند در شانگهای امضا کرده بود. علاوه بر این، «کونگ‌فو یوگا»^۷ فیلم بینا فرهنگی و چندزبانه دیگری بود که مشترکاً در دو کشور فیلم‌برداری شد. (Lahiri, 2017, p. 44).

نارندرا مودی و رئیس‌جمهور چین، شی جینپینگ، در حاشیه اجلاس سالانه

1. Aamir Khan

2. PK

3. 3 Idiots

4. Xuanzang: راهب بودایی چینی که در قرن هفتم میلادی به هند سفر کرد و برای ۱۷ سال آنجا زیست

5. Eros

6. China Film Group

7. Kung Fu Yoga

سازمان همکاری شانگهای در قزاقستان در سال ۲۰۱۷، علاوه بر مسائل دیگر در مورد فیلم‌های بالیوود نیز صحبت کردند. شی در این دیدار گفته بود مانند میلیون‌ها چینی از تماشای فیلم «دنگال»^۱ لذت برده‌است. این فیلم با فروش یک میلیارد یوان^۲ (۱۴۷ میلیون دلار) در چین پس از انتشار در ماه مه ۲۰۱۷، موفقیت فوق‌العاده‌ای کسب کرد. موفقیت این فیلم به دنبال موفقیت فیلم‌های دیگر بالیوود حاصل شد که توجه مخاطبان چینی زیادی را به خود جلب کرده‌اند (SCMP Reporter, 2017).

۴-۴. سانسکریت

در ژوئن سال ۲۰۱۵ «سوشما سواراج»^۳، وزیر امور خارجه سابق و فقید هند، سخنران اصلی در کنفرانس سانسکریت در بانکوک بود. او در مقابل ششصد متخصص زبان از شصت کشور به زبان سانسکریت صحبت کرد و این زبان را «مدرن و جهانی»^۴ توصیف کرد و درخواست افزایش چنین گردهمایی‌هایی را داشت. او با تأکید بر ارتباط زبان باستانی سانسکریت با مشکلات دنیای معاصر اظهار داشت که «تسلط به این زبان می‌تواند در یافتن راه‌حل‌هایی برای مشکلات دنیای امروز مانند گرم شدن کره زمین، مصرف ناپایدار، برخورد تمدن‌ها، فقر و تروریسم فاکتور مهمی به‌شمار آید.» این نخستین بار بود که از زمان تشکیل این گروه در سال ۱۹۷۲ در دهلی، وزیری در مقام سواراج در کنفرانس جهانی سانسکریت در خارج از کشور شرکت می‌کرد. به نظر می‌رسد مودی با پیروی از چین و مؤسسات کنفوسیوس که در حال افزایش در سراسر دنیا هستند در تلاش است تا با اختصاص جایزه بین‌المللی سانسکریت به مبلغ بیست هزار دلار به محققانی که مشارکت قابل توجهی در زمینه زبان سانسکریت دارند، اختصاص کمک هزینه تحصیلی به محققان خارجی که قصد مطالعه و تحقیق در رابطه با

1. Dungal

2. yuan

3. Sushma Swaraj

4. modern and universal

زبان و ادبیات سانسکریت در هند دارند و دادن فرصت به زبان‌آموزان جدید جهت دنبال کردن دوره‌ها و تحقیقاتشان در هند، قدم‌هایی در زمینه ارتقای بین‌المللی این زبان بردارد (Pant, 2015).

۴-۵. آیورودا^۱

مودی در جهت ایجاد تعادل درباره گسترش طب سنتی چین در جهان، تأکید بسیاری بر آیورودا - طب سنتی هند که پیشینه آن به پنج هزار سال پیش برمی‌گردد - دارد. او در جلسه‌ای توجیهی برای کارکنان وزارت خارجه هند اهمیت بسته‌بندی و ارائه آیورودا به دنیا را تشریح کرد (Martin, 2015).

پس از موفقیت در زمینه گسترش یوگا در سراسر جهان، هند به دنبال استفاده از ظرفیت طب سنتی خود می‌باشد. دولت نخست‌وزیر مودی از طریق تخصیص بودجه گرفته تا برگزاری اجلاس و راه‌اندازی مراکز تحقیقاتی از آیورودا حمایت می‌کند. اگرچه این طب در میان برخی افراد در جامعه پزشکی هند به‌عنوان شبه‌علم شناخته می‌شود، بسیاری از مردم در هند برای درمان بیماری‌ها از دیابت گرفته تا سرطان از این طب استفاده می‌کنند. این سیستم طبی که در سانسکریت به معنای «دانش یا علم زندگی»^۲ است بیشتر بر پیشگیری متمرکز است و عناصر درمانی در آن نقش کمکی دارند (Sridharan, 2018).

۴-۶. دیپلماسی دیاسپورا

گردهمایی جامعه هندی - آمریکایی‌ها در هاوستون^۳ در سپتامبر ۲۰۱۹ معروف به «هودی مودی»^۴ که با حضور نازندرا مودی و «دونالد ترامپ» برگزار شد، می‌تواند اتفاقی ویژه در دیپلماسی دیاسپورای مودی دانست. اتفاق نادری است که رئیس‌جمهوری آمریکایی در جمع دیاسپورای کشوری، رهبر آن را همراهی کند. برای مودی، گردهمایی هاوستون تداوم سرمایه‌گذاری سیاسی خارق‌العاده او برای

1. ayurveda

2. knowledge or science of life

3. Houston

4. Howdy Modi

درگیر کردن دیاسپورای هند است. این رویداد مبنی بر این واقعیت است که یک جامعه دیاسپورای بزرگ و موفق ردپای هند را گسترده‌تر می‌کند و می‌تواند نقش مهمی در دستیابی کشور به اهداف داخلی و بین‌المللی داشته باشد. در آن گردهمایی مودی فرصتی دوباره پیدا کرد تا با تأکید مجدد بر تعهدش نسبت به توسعه همه‌جانبه همه هندیها صرف‌نظر از کاست یا عقیده آنها و تأکید بر امکانات جدید جهت توسعه مشارکتی در شبه‌قاره به‌عنوان یک کل، دیپلماسی دیاسپورا را ارتقا بخشد. مودی با برگزاری این اتفاق بزرگ تلویحاً نشان داد که هدف اصلی تعامل جامعه دیاسپورای هند در ایالات متحده، بالا بردن سطح مشارکت استراتژیک بین هند و ایالات متحده آمریکا است (Mohan C. R., 2019).

بسیاری از هندیان ساکن در کشورهای غربی در زمینه‌های سیاست، تجارت، سازمان‌های غیرانتفاعی، اتاق‌های فکر، آموزش عالی و موارد مشابه دیگر از جایگاه برجسته‌ای برخوردارند و به‌همین علت با دولت‌های مربوط روابط خوبی دارند. دیاسپورای هند به دلیل تأثیرگذاری بالا، می‌تواند به امنیت بازارهای جدید برای هند جهت صادرات و سرمایه‌گذاری خارجی کمک کند. توقع مودی از این جامعه جهت کمک به منافع و اهداف سیاست خارجی هند، عامل اصلی تعامل فعال او با دیاسپورای هند است. رشد سریع اقتصادی در کشور در دوره نخست‌وزیری مودی، روابط هند با کشورهایی که جمعیت بالای دیاسپورای هند دارند را تسهیل کرده است (Mazumdar, 2018, p.476).

۴-۷. دیپلماسی کریکت

شکی نیست که هند از دیپلماسی کریکت برای کمک به ارتقای اهداف استراتژیک امنیتی در افغانستان و مالدیو استفاده می‌کند. صدور تروریسم از افغانستان و پاکستان، آسیای جنوبی را تهدید می‌کند و استفاده هند از قدرت نرم بالیوود و کریکت باعث شده است که مردم افغانستان، دهلی نو را به‌عنوان یک قدرت بی‌خطر خارجی بشناسند. هند جهت بازسازی افغانستان جنگ‌زده سرمایه‌گذاری اقتصادی و سیاسی زیادی در آن کشور کرده است و به‌رغم تحمل حملات گاه و بیگاه تروریستی در آن کشور همچنان در مسیر خود پایدار است. در مالدیو

و در پی شکست «عبداله یمین»^۱ در انتخابات که در طول حکومت پنج ساله او روابط مالدیو با هند تیره و روابطش با چین نزدیک‌تر شده بود، دیپلماسی کریکت به مودی کمک کرد تا نفوذ سابق را در این کشور به‌دست بیاورد (Mazumdar, 2018, p. 476).

در مورد روابط پرتنش هند و پاکستان، دیپلماسی کریکت ابزاری در جهت نزدیک کردن دو کشور از طریق ورزش بوده‌است. از زمان جدایی دو کشور، برگزاری یا لغو مسابقات کریکت بین دو کشور، سیگنالی از روابط سیاسی دو کشور بوده‌است. مودی در جام جهانی کریکت در سال ۲۰۱۵ پیش از بازی هند و پاکستان با «نواز شریف»، نخست‌وزیر وقت پاکستان، تماس تلفنی برقرار و برای تیم ملی پاکستان آروزی موفقیت کرد. این اقدام مودی بحث و گفتگوی زیادی در بین رسانه‌ها پیرامون اهداف مودی از این کار برانگیخت (Jha, 2017). مودی پس از صحبت با نخست‌وزیر، نواز شریف، و دیگر رهبران آسیای جنوبی که تیم کشورشان در مسابقات جام جهانی شرکت داشتند گفت: «کریکت مردم منطقه را به هم نزدیک می‌کند و موجب ارتقای حسن نیت می‌شود.» پس از تشنج روابط دو کشور هسته‌ای منطقه در پی افزایش تبادل آتش در خط مرزی و لغو مذاکرات صلح بین مقامات آنها در سال ۲۰۱۴، مودی به دیپلماسی کریکت روی آورد (The National, 2015).

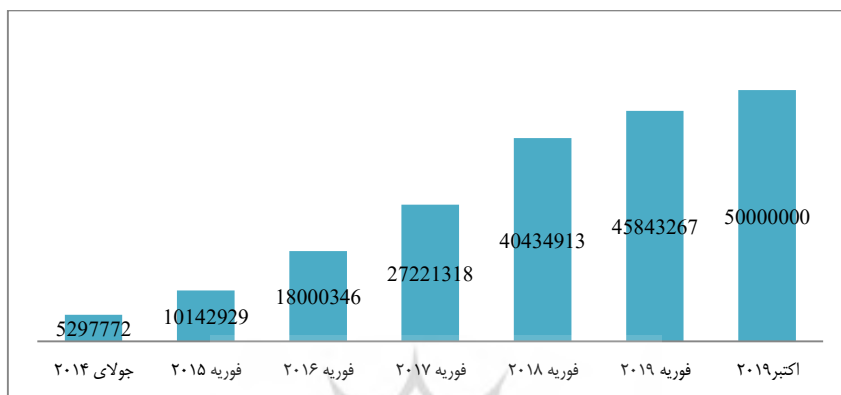
۴-۸. استفاده از شبکه‌های اجتماعی

تاکتیک‌های تعاملی مودی در شبکه‌های اجتماعی باعث جلب توجه بین‌المللی زیادی شده‌است. استفاده او از شبکه اجتماعی چینی ویبو^۲ قبل از بازدید از چین در سال ۲۰۱۵، توجه گسترده‌ای را جلب کرد. این توجه پس از ارسال اولین پست در این شبکه (سلام چین! مشتاقانه منتظر تعامل با دوستان چینی در شبکه ویبو هستم) مشهود بود که به شدت مورد استقبال کاربران این شبکه قرار گرفت. همچنین پست تویتری او در آستانه سفرش به ژاپن نیز واکنش‌های مثبت زیادی

1. Abdulla Yameen

2. Weibo

در پی داشت. این پیام‌ها می‌تواند به‌عنوان بخشی از تلاش‌های او در پیشبرد «سیاست عمل‌گرایانه در شرق» محسوب شود که منطقه شرق و جنوب شرق آسیا را هدف قرار داده‌است (Palit, 2018, p. 148).

شکل ۲. افزایش ده برابری تعداد دنبال‌کنندگان حساب کاربری مودی در توئیتر از سال ۲۰۱۴ تا ۲۰۱۹
منبع: (وب سایت www.economicstimes.indiatimes.com)

نتیجه‌گیری

هند به‌عنوان کشوری با منابع غنی قدرت نرم، از جمله فرهنگ و تمدن کهن و ارزش‌های بنیادین، مانند دموکراسی در سال‌های اخیر به‌دنبال استفاده از این منابع جهت پیشبرد اهداف سیاست خارجی خود بوده‌است. براساس یافته‌های این پژوهش استفاده از ظرفیت قدرت نرم تأثیر مثبتی بر تحقق اهداف سیاست خارجی هند داشته‌است. به‌عنوان مثال استفاده از دیپلماسی بودیسم در ارتقای روابط هند با کشورهای شرق و جنوب شرق آسیا مؤثر بوده و دیپلماسی یوگا تصویر مثبتی از هند به دنیا عرضه کرده‌است. نارندرا مودی با هدف جذب سرمایه‌گذاری خارجی، جلوگیری از نفوذ نرم چین در منطقه جنوب آسیا، حفظ روابط دوستانه با همسایگان و ارتقای تصویر هند به‌عنوان قدرتی نوظهور در سطح جهانی از منابع قدرت نرم در سیاست خارجی بهره گرفته‌است.

با وجود این، قدرت نرم هند با چالش‌هایی نیز روبه‌رو بوده‌است که می‌تواند منجر به تضعیف آن شود؛ تعصبات قومی مذهبی و شورش‌های پراکنده پیروان

ادیان مختلف علیه هم، برخی اخبار مبنی بر تجاوز به زنان در ایالات مختلف هند، فقر و شاخص‌های توسعه انسانی ضعیف، وضعیت نامطلوب زیرساخت‌ها در هند، بودجه ناکافی وزارت امور خارجه هند جهت ارتقای قدرت نرم و پیچیدگی‌های ژئوپلیتیکی منطقه جنوب آسیا همگی از جمله موانعی بر سر راه قدرت نرم هند و ارسال تصویری شایسته از این کشور به جهان است. براساس آخرین گزارش مؤسسه «برند فایننس»^۱ با نام «شاخص جهانی قدرت نرم ۲۰۲۱»^۲ رتبه جهانی هند در قدرت نرم ۳۶ است؛ جایگاهی که در مقایسه با دیگر کشورهای آسیایی از جمله چین، ژاپن، کره جنوبی، قطر و امارات متحده عربی بسیار پایین‌تر است. مواردی که ذکر شد نشان از آن دارد که هند همچنان راه درازی جهت استفاده بهینه از ظرفیت قدرت نرم خود برای پیشبرد اهداف سیاست خارجی کشور در پیش دارد.

-
1. Brand Finance
 2. Global Soft Power Index 2021

منابع

- داداندیش، پروین، احدی، افسانه (۱۳۹۰). جایگاه دیپلماسی عمومی در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران. *فصلنامه روابط خارجی*، ۳(۱)، ۱۴۳-۱۷۳.
- درویش پور، حجت‌الله (۱۳۹۴). نشانه‌های وحدت در کثرت جامعه هند. *تحقیقات سیاسی و بین‌المللی*. پاییز (۲۸)، ۹۹-۱۲۰.
- شیخ‌الاسلامی، محمدحسن و نوری، حامد (۱۳۹۶). *دیپلماسی عمومی (۱ ج)*. تهران: اداره چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه.
- فتاحی اردکانی، حسین، مسعودنیا، حسین و امام‌جمعه‌زاده سیدجواد (۱۳۹۷). تحلیل مفهوم قدرت و منابع تشکیل دهنده آن از دیدگاه جوزف نای (سخت، نرم و هوشمند). *دوفصلنامه علمی پژوهشی مطالعات قدرت نرم*، ۱(۱۸)، ۱۳۰-۱۵۲.
- قربانی شیخ‌نشین، ارسلان، کرمی، کامران و عباس‌زاده، هادی (۱۳۹۰). قدرت هوشمند؛ تحول نوین قدرت در عصر جهانی شدن. *فصلنامه روابط خارجی*، ۳(۴)، ۱۲۵-۱۵۰.
- نای، جوزف (۱۳۸۲). قدرت نرم. (محمد حسینی مقدم، ترجمه)، راهبرد، پاییز (۲۹)، ۳۶۳-۳۸۰. (اثر اصلی منتشره ۱۹۹۰).
- نای، جوزف (۱۳۸۷). *قدرت نرم: ابزارهای موفقیت در سیاست بین‌الملل* (سید محسن روحانی و مهدی ذوالفقاری، ترجمه). تهران: انتشارات دانشگاه امام صادق (ع). (نشر اصلی اثر ۲۰۰۴).
- نای، جوزف (۱۳۹۲). *آینده قدرت* (احمد عزیزی، ترجمه). تهران: نشر نی (نشر اصلی اثر ۲۰۱۱).
- هادیان، ناصر، احدی، افسانه (۱۳۸۸). جایگاه مفهومی دیپلماسی عمومی. *فصلنامه روابط خارجی*، ۱(۳)، ۸۵-۱۱۷.

Aneja, A. (2015, May 11). *Soft power set to define Modi's China visit*. The Hindu. <https://www.thehindu.com/news/international/social-media-bollywood-and-yoga-to-dominate-modis-china-visit/article7194559.ece>

Aurora, B. V. (2015, May 05). *PM Narendra Modi keen on projecting India as*

- a 'soft power', uses Buddha connect in foreign policy . The Economic Times. <https://economictimes.indiatimes.com/news/politics-and-nation/pm-narendra-modi-keen-on-projecting-india-as-a-soft-power-uses-buddha-connect-in-foreign-policy/articleshow/47155267.cms>
- Blarel, Nicolas. (2012). *India: the next superpower?: India's soft power: from potential to reality?* IDEAS reports - special reports, Kitchen, Nicholas (ed.) SR010. LSE IDEAS, London School of Economics and Political Science, London, UK.
- Challagalla, Shreya. (2017, Sep 18). *Can diaspora diplomacy support India's foreign policy?* Observer Research Foundation. <https://www.orfonline.org/expert-speak/can-diaspora-diplomacy-support-indias-foreign-policy-goals/>
- de Silva, B. (2015, May 29). *Emerging Cultural Emphasis In India's Foreign Policy Under Modi.* Colombo Telegraph. <https://www.colombo-telegraph.com/index.php/emerging-cultural-emphasis-in-indias-foreign-policy-under-modi/>
- Gupta, A. K.(2008). Commentary on India's Soft Power and Diaspora. *International Journal on World Peace*, 25(03).
- Hall, I. (2012). India's New Public Diplomacy: Soft Power and the Limits of Government Action. *Asian Survey*, 52(6).
- Jha, M. (2017, March 15). *India and Pakistan's Cricket Diplomacy.* The Diplomat. <https://thediplomat.com/2017/03/india-and-pakistans-cricket-diplomacy/>
- Krishnan, Varun. B.(2019, Jan 12). *India has lost highest number of personnel in UN peacekeeping mission.* The Hindu. <https://www.thehindu.com/news/international/india-contribution-to-un-peacekeeping/article25968721.ece>
- Kugiel, Patryk. (2017). *India's soft power, a new foreign policy strategy.* new york: Routledge.
- Kumari, Kamni (2016). Diaspora as Soft Power: a Case Study of Indian Diaspora in the US. *Soft Power*, 4(2), 165-182.
- Lahiri, S. (2017). soft power- a major tool in Modi's foreign policy kit. *Journal of South Asian Studies*, 05(01), 39-47.
- Mahapatra, D. A. (2016). From a latent to a 'strong' soft power? The evolution of India's cultural diplomacy. *PALGRAVE COMMUNICATIONS*. DOI:

10.1057/palcomms.2016.91

- Martin, P. (2015, January 25). *Yoga Diplomacy, Narendra Modi's Soft Power Strategy*. Foreign Affairs. <https://www.foreignaffairs.com/articles/india/2015-01-25/yoga-diplomacy>
- Mazumdar, A. (2018). India's soft power diplomacy under the Modi administration: Buddhism, Diaspora and Yoga. *Asian Affairs*, 49(3).
- Mohan, C. (2014, December 15). *Modi's Diplomacy: Yoga, Democracy, and India's Soft Power*. Carnegie India. <https://carnegieindia.org/2014/12/15/modi-s-diplomacy-yoga-democracy-and-india-s-soft-power-pub-57521>
- Mohan, C. R. (2019, September 22). *The Howdy moment: Modi government ought to recognise that diaspora diplomacy is double-edged*. The Indian Express. <https://indianexpress.com/article/opinion/columns/the-howdy-moment-narendra-modi-donald-trump-india-us-6014808/>
- News18. (2019, October 14). *PM Modi Becomes Most Followed Leader with 30 Million Followers on Instagram*. News18. <https://www.news18.com/news/buzz/pm-narendra-modi-becomes-most-followed-leader-with-30-million-followers-on-instagram-2310935.html>
- Nye, J. (2011). *the future of power*. New York: public affairs.
- Palit, P. S. (2018). India's use of social media in public diplomacy. *Rising Powers Quarterly*, 03(03).
- Pant, H. V. (2015, August 20). *New Delhi's Soft Power Push*. Yale Global Online. <https://yaleglobal.yale.edu/content/new-delhis-soft-power-push>
- Paul, T. V. (2014). Indian Soft Power in a Globalizing World. *Current History*, april, 157-162.
- Pethiyagoda, K. (2015, June 01). *Modi deploys his culture skills in Asia*. Brookings. <https://www.brookings.edu/opinions/modi-deploys-his-culture-skills-in-asia-2/>
- PTI. (2021). *Budget 2021: India sets aside over Rs 7,100 crore as development assistance to other countries*. The New Indian Express. <https://www.newindianexpress.com/business/2021/feb/01/budget-2021-india-sets-aside-over-rs-7100-crore-as-development-assistance-to-other-countries-2258179.html>
- SCMP Reporter. (2017, June 10). *Xi and Modi take a break from security*

- summit to talk Bollywood.* South China Morning Post. <https://www.scmp.com/news/china/diplomacy-defence/article/2097719/xi-and-modi-take-break-security-summit-talk-bollywood>
- Sridharan, V. (2018, December 23). *After yoga, Modi's next soft power push is traditional medicine.* South China Morning Post. <https://www.scmp.com/week-asia/economics/article/2179048/after-yoga-modis-next-soft-power-push-traditional-medicine>
- Suneja, Kirtika. (2021, Apr 07). *IMF ups India's FY22 GDP growth forecast to 12.5 percent.* The Economic Times. <https://economictimes.indiatimes.com/news/economy/indicators/imf-projects-indias-growth-rate-to-jump-to-impressive-12-5-per-cent-in-2021/articleshow/81933966.cms>
- The National. (2015, February 13). *India PM Narendra Modi calls Pakistan PM Nawaz Sharif to wish him luck for Cricket World Cup.* The National. <https://www.thenational.ae/sport/india-pm-narendra-modi-calls-pakistan-pm-nawaz-sharif-to-wish-him-luck-for-cricket-world-cup-1.82684>
- Thussu, D. (2013). *Communicating India's Soft Power: Buddha to Bollywood.* new york: Palgrave Macmillan.
- Walker, R. J. (2008). *Awakening Tiger: India's Quest for Expanded Influence in the World* [Final Thesis, Naval Post Graduate School].